

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З дисципліни “Регіональні економічні зв'язки і вільні економічні зони” для студентів усіх форм навчання спеціальності 7.050103 “Міжнародна економіка”

ДОНЕЦЬК- 2000

Робоча навчальна програма по дисципліні "Регіональні економічні зв'язки і вільні економічні зони" для студентів економічних спеціальностей / Упорядник Кравченко В.О., під кер. Макогон Ю.В. – Донецьк: ДонДУ, 2000.- 39с.

Анотація

Програма охоплює проблематику створення і функціонування економічних зон, методолгічні і методичні питання здійснення підприємств суб'єктів зони. Особлива увага виділена питанням, пов'язаним із проведенням оцінки ефективності інвестиційних мір, розробкою принципів регулювання і діяльності вільних економічних зон, необхідності стимулювання процесу створення вільних економічних зон в Україні.

Відповідальний за випуск зав. кафедрою "Міжнародна економіка" д.е.н., проф. Дійсний член АЕН України Ю.В. Макогон.

1. Ціль і задачі курсу

Ціль даного спецкурсу - вивчення світового досвіду по створенню і функціонуванню вільних економічних зон, законодавчої бази і передумов створення спеціальних (вільних) економічних зон в Україні (на прикладі Донецького регіону). Ціль визначає задача спецкурсу:

1. Вивчення різновидів, принципів і причин створення вільних економічних зон.
2. Аналіз особливостей функціонування вільних економічних зон у різних країнах.
3. Аналіз законодавчої бази в області створення вільних економічних зон в Україні.
4. Аналіз інвестиційної політики держави у вільні економічні зони.
5. Вивчення особливостей інтеграції України в систему світового господарства на основі зон вільного підприємництва.

Поза світовою економікою не може нормально розвиватися жодна держава світу, незалежно від політичної системи і рівня економічного розвитку.

2. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ

3. Розподіл часів по фахах і по видах занять з дисципліни «Регіональні економічні зв'язки і вільні економічні зони» відповідно до навчальних планів.

Спеціальність	Вид занять									
	Лекції	Практичні заняття	Семи нар	Лаб. З.	Усього	ІРС	СРС	Консультації	Залік	Іспит
7050103	36	18	-	18	108	7	29	2		6

4. Самостійна робота студентів

Роздивитися питання:

1. Особливості функціонування Єврорегіонів;
2. Оцінка соціально- економічних умов розвитку регіону;
3. Закордонний досвід створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон (ВЕЗ);
4. Оффшорні зони;
5. Характеристика правопорушень, що чиняться в ВЕЗ (світовий досвід);
6. Законодавча база в області створення і функціонування ВЕЗ в Україні;
7. Етапи створення і функціонування ВЕЗ;
8. Участь України в Чорноморській зоні економічного співробітництва (ЧЕС);
9. Досвід СНД в області створення і функціонування ВЕЗ.

5. Індивідуальна робота студентів.

Регулярні провідини лекцій і практичних занять.

Підготування до практичних і лабораторних занять.

Провідини й активна робота в бібліотеках із спеціальною літературою

6. Робочий графік за курсом

Вид заняття	Тижні															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1. Аудиторні- 72 г., у т. числі																
Лекції-36г.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Лаб. Заняття- 16ч.,	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Практ. заняття-16ч.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2. <i>Індивідуальні заняття викладача зі студентами</i>	1		1			1		1			1		1			
3. СРС	1	2	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1	1	2	2	2
4. Форма контролю: поточна; підсумкова	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5. Консультації-2ч																2

7. Тематичний план лекцій, семінарських занять і самостійної роботи студентів

№ П/ П	НАЙМЕНУВАННЯ ТЕМИ	Кількість годин			
		Лекції	Практ. заняття	Лаб. заняття	СРС
	Вступна лекція	2	-	-	-
1.	ВЕЗ: цілі, задача формування, структура і види	6	2	2	2
2.	Закордонний досвід створення і функціонування ВЕЗ	6	4	2	4
3.	Законодавча база в області створення спеціальних (вільних) економічних зон в Україні	2	2	2	4
4.	Організаційно -методичні основи створення ВЕЗ і формування державної політики	4		2	2
5.	Формування ВЕЗ у Донецькій області	4	2	2	2
6.	Доцільність створення ВЕЗ «АЗОВ» у м. Маріуполі	4	2	2	2
7.	Чорноморська зона економічного співробітництва	4	2	2	2
8.	Вільні економічні зони в СНД	4	2	2	2
Разом:		36	16	16	20

8. Технологическая карта тематического плана

№ п/п	Найменування теми лекції	Кіл. часі в	Найменування теми семінарського заняття	Практ. заняття	Лаб. заняття	Літеру- ра
1	Вступна лекція	2	Вступна лекція	-	-	
2	ВЕЗ: цілі, задача формування, структура і види	6	ВЕЗ: цілі, задача формування, структура і види	2	2	5, 12, 22
3	Закордонний досвід створення і функціонування ВЕЗ	6	Закордонний досвід створення і функціонування ВЕЗ	4	2	6, 10, 17, 21, 23
4	Законодавча база в області створення спеціальних (вільних) економічних зон в Україні	2	Законодавча база в області створення спеціальних (вільних) економічних зон в Україні	2	2	7, 8, 10, 11, 12, 13, 14
5	Организационно - методические основы создания ВЕЗ и формирования государственной политики	4	Организационно - методические основы создания ВЕЗ и формирования государственной политики		2	1, 10, 11, 12, 19
6	Формування ВЕЗ у Донецькій області	4	Формування ВЕЗ у Донецькій області	2	2	1, 10, 16, 18, 24.
7	Доцільність створення ВЕЗ «АЗОВ» у м. Маріуполі	4	Доцільність створення ВЕЗ «АЗОВ» у м. Маріуполі	2	2	8, 10, 18.
8	Чорноморська зона економічного співробітництва	4	Чорноморська зона економічного співробітництва	2	2	4, 7, 8, 16.
9	Вільні економічні зони в СНД	4	Вільні економічні зони в СНД	2	2	20, 23, 21

Тема 1. Вільні економічні зони: цілі, задача формування, структура і види.

Введення в курс. Предмет, об'єкт курсу, ціль курсу.

Перехід до принципово нових для України територіальних відношень в області зовнішньоекономічних зв'язків. Принцип територіального самоврядування в регіоні. Розмежування повноважень за рівнем територіального самоуправління. Самостійність державного і місцевого бюджетів. Реформа зовнішньоекономічної діяльності. Експортна спеціалізація господарської системи. Необхідність сполучення в регіоні зовнішньоекономічної і внутрішньої господарської діяльності.

Визначення вільної економічної зони. Шляху створення вільних економічних зон. Цілі створення вільних економічних зон. Світове сімейство вільних економічних зон. Перевага вільних економічних зон для іноземного капіталу, для національної економіки. Види вільних економічних зон.

Питання:

1. Актуальність спецкурсу.
2. Ціль, предмет, об'єкт курсу.
3. Задача курсу.
4. Формування механізму регулювання зовнішньоекономічних зв'язків на рівні регіону.
5. Принципи територіального самоврядування і механізми його реалізації.
6. Особливості багаторівневої ієрархії регіональних інтересів.
7. Принципи організації механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства в регіоні.
8. Соціально-економічний розвиток регіонів і формування ефективного

регіональної політики.

9. Аспект функціонування Єврорегіонів.

10. Економічні цілі створення вільних економічних зон.

11. Соціальні цілі створення вільних економічних зон.

12. Научно- технічне створення вільних економічних зон.

13. Необхідні умови для створення вільних економічних зон.

14. Характеристика основних видів вільних економічних зон.

Тема 2. Закордонний досвід створення і функціонування ВЕЗ

Закордонний досвід створення і функціонування вільних економічних зон. Політика різноманітних країн у відношенні вільних економічних зон. Система управління вільними економічними зонами.

1. Досвід Західної Європи по створенню і функціонуванню вільних економічних зон.
2. Досвід Китаю по створенню і функціонуванню вільних економічних зон.
3. Досвід Чехії по створенню і функціонуванню вільних економічних зон.
4. Досвід Туреччини по створенню і функціонуванню вільних економічних зон.
5. Досвід Американського континенту по створенню і функціонуванню вільних економічних зон.
6. Досвід Малайзії по створенню і функціонуванню вільних економічних зон.
7. Досвід Йорданії по створенню і функціонуванню вільних економічних зон.

Тема 3. Законодавча база в області створення спеціальних (вільних) економічних зон.

Аналіз законодавчого забезпечення ВЕЗ в Україні. Практичні питання організації ВЕЗ. Перешкоди на шляху створення ВЕЗ в Україні. Правові основи створення і функціонування ВЕЗ в Україні. Передумови і доцільність створення ВЕЗ у регіоні. Аналіз функціонування чинних в Україні ВЕЗ.

Питання:

1. Проблеми створення і функціонування ВЕЗ в Україні.
2. Наукові основи для рішення практичних питань організації діяльності ВЕЗ.
3. Законодавча база в області створення ВЕЗ в Україні.
4. Хиби і протиріччя законодавчої бази в області ВЕЗ.
5. Перспективи створення ВЕЗ у регіоні.

Тема 4. Організаційно-методичні основи створення ВЕЗ і формування державної політики.

Державне регулювання економіки з використанням методів і механізмів, спроможних збільшити прибутки бюджету. Основи державної політики в галузі ВЕЗ. Задача державного регулювання. Цільовий добір підприємств - елемент регулювання розвитку ВЕЗ.

Питання:

1. Основи формування і реалізації державної політики у відношенні ВЕЗ.
2. Основні задачі державного регулювання ВЕЗ.
3. Методологічні положення по доборі органами управління ВЕЗ підприємств - суб'єктів зони.

4. Обов'язку тендерного капіталу.

Тема 5. Формування ВЕЗ у Донецькій області.

Діяльність Рад із питань вільних економічних зон і спеціального режиму інвестиційної діяльності. Пільговий інвестиційний режим. Характеристика сучасної ситуації в регіоні. Шляху розвитку економіки. Задача Діяльності Ради з питань спеціальних економічних зон і спеціального режиму інвестиційної діяльності. Створення максимальної для всіх можливих інвесторів принадності вкладення капіталів. Необхідності доробки законопроекту об ВЕЗ.

Питання:

1. Організація роботи зі створення ВЕЗ у Донецькій області.
2. Міста, що ставляться до територій пріоритетного розвитку.
3. Рушійні сили і протиріччя створення ВЕЗ у Донецькій області.
4. Пільговий інвестиційний режим.
5. Задача, що коштують перед областю для успішного функціонування ВЕЗ.

Тема 6. Доцільність створення ВЕЗ "Азов" у м. Маріуполі.

Економічна ефективність вкладення державних інвестицій у реалізацію проекту ВЕЗ "Азов". Негативні тенденції, проблеми соціально-економічного розвитку і шляху їхній подолання. Задача активізації підприємницької діяльності в інтересах збільшення національного виробництва, підвищення добробуту народу. Варіанти початкової території.

Питання:

1. Передумови формування ВЕЗ у м. Маріуполі.
2. Основні проектні рішення ВЕЗ "Азов".
3. Етапи створення і розвитку ВЕЗ.

4. Економічна ефективність державних інвестицій у реалізації проекту ВЕЗ "Азов".

Тема 7. Чорноморська зона економічного співробітництва.

Актуальність проблеми Чорноморської зони економічного співробітництва (ЧЭС). Створення ЧЭС. Передумови для вмикання України в процеси регіоналізації міжнародного співробітництва. Основні напрямки причорноморського співробітництва.

Питання:

1. Формування Чорноморської зони економічного співробітництва.
2. Участь України в ЧЭС.
3. Основні напрямки діяльності і шляху розвитку Чорноморського співробітництва.

Тема 8. Вільні економічні зони в СНД.

Законодавча база Казахстану в області створення і формування ВЕЗ. Досвід створення ВЕЗ у республіці Беларусь. Розвиток ВЕЗ у Киргизстані. ВЕЗ Молдови. Розвиток ВЕЗ у країнах Балтії.

Питання:

1. Які пільги для національних і іноземних інвесторів передбачені законодавством Казахстану.
2. Ціль створення ВЕЗ "Брест".
3. Пільги для інвесторів у ВЕЗ "Брест".
4. Особливості митного режиму ВЕЗ "Брест".
5. Податкові пільги ВЕЗ "Брест".
6. Види ВЕЗ у Киргизстані.

7. Цілі і задачі створення ВЕЗ у Молдові.
8. Законодавча база по створенню і функціонуванню ВЕЗ у країнах Балтії.

ЛИТЕРАТУРА

1. Амоша А.И., Володова Е. Информированность населения Донецка о создании ВЕЗ // Экономика Украины. - 1993. - № 1
2. Барановский А.И. Свободные экономические зоны: мировой опыт и СНГ. -Донецк, 1993. -72с.
3. Временные типовые методические рекомендации по разработке Техничко-экономического обоснования целесообразности создания и функционирования свободных экономических зон (ГЭОВЕЗ). - Киев: Минэкономики, 1994.-28 с.
4. Дергачев В. Особенности мирохозяйственной интеграции Украины на основе свободных экономических зон // Экономика Украины. - 1994. - № 2
5. Дергачев В. Перспективы создания ВЕЗ и СП: на примере Украинского Причерноморья. -Одесса, 1992
6. Дергачев В. Свободные экономические зоны в современном мире. - Одесса. 1992
7. Долишний М., Козориз М. Главные направления стратегии выхода экономики Украины из кризиса // Экономика Украины. - 1995. - № 4
8. Губерная Г.К. Украина на пути в мировое хозяйство. - Донецк: ИЭП НАН Украины, 1995. -51 с.
9. Макогон Ю.В., Васина И.П. Инвестиционная политика в Украине, совместное предпринимательство и проблемы образования зон свободного предпринимательства. - Донецк: АТН Украины, 1995. - 77 с.
10. Макогон Ю.В., Гохберг Ю.А. Совместное предпринимательство, инвестиционный и инновационный процессы, свободные экономические зоны. -Донецк: ДГУ, 1996

11.0 внешнеэкономической деятельности: Закон Украины // Голос Украины. -16 апреля 1991

12. Об общих началах создания и функционирования специальных (свободных) экономических зон: Закон Украины // Правда Украины. - 24 ноября 1992

13. О концепции создания специальных (свободных) экономических зон в Украине: Постановление Кабинета Министров Украины № 167. - 14 марта 1994

14. Об иностранных инвестициях: Закон Украины // Деловая Украины. - 27 марта 1996

15. О едином таможенном тарифе: Закон Украины // Голос Украины. - 18 января 1992

16. Пила В., Чмырь Е. К вопросу формирования ВЕЗ в Украине // Экономика Украины. - 1996.-№ 12

17. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стратегии (пер.с англ.) - М.: МО, 1993. - 125 с.

18. Проблемы создания ВЕЗ в Донецкой области. - Донецк: ИЭП НАН Украины, 1991

19. Сидоров А.В. Особенности законодательного обеспечения создания ВЕЗ в Украине//Экономика Украины. - 1996. -№12

20. Смородинская Н., Белова Г. Свободные экономические зоны: уроки мировой практики. - М.: Административный комитет ВЕЗ "Находка", 1993

21. Свободные экономические зоны (международные аспекты) - Киев: Центр ТНКприООН, 1993

22. Специальные экономические зоны: практический опыт создания и функционирования. Материалы научно-практического семинара. - К.: Укр.школа международного бизнеса, 1991. - 112с.

23. Терехов А.В. Свобода торговли. Анализ опыта зарубежных стран. - М.:Экономика, 1991. - 203 с.

24. Техничко-економическое обоснование и рабочие документы по созданию ВЕЗ на территории Донецкой области. - Донецк: ИЭП НАН Украины, 1992

25. Шкворец Ю.С. Проблемы формирования и реализации программ государственного уровня // Экономика Украины. - 1995. - № 11

26. Щетинин В.Д. Опыт транснациональных корпораций и пути к мировому рынку. - М.: Наука, 1990. - 216 с.

27. Ясперс К. Смысл и назначение истории (пер.с англ.) - М.: Политиздат. 1991.-527 с.